РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований в 1996 році

Рівне − 2009

ББК 74.20
О - 59
УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42. — Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).
Заступник головного редактора:
Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);
Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Карпенчук Світлана Григорівна –доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);
Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет "Острозька Академія");
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);
Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);
Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 27.11.2009 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2009

Key words: *pedagogical support, professional self-determination, professional test.*

Одержано редакцією 16.10.2009 р.

УДК: 372. 45. 073 **В.О. СІПАЙЛО**

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КРОЮ ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Резюме. *В статті розглядаються різні системи конструювання одягу, що використовуються при підготовці майбутніх вчителів технологій.*

Ключові слова: *проектування, моделювання, конструювання, метод (спосіб), побудова, креслення, конструкція.*

Як зазначається в Державному стандарті базової і повної середньої освіти головною метою освітньої галузі „Технологія" є формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства … [3]. Досягнення цієї мети повинно здійснюватися з опорою на культурно-історичний досвід людства, що знайшов відображення у виробництві. Безпосередня реалізація вказаної мети забезпечується змістом трудового навчання, як загальноосвітнього предмету, який становить основу предметного наповнення освітньої галузі „Технологія" [7].

Сучасними програмами з трудового навчання передбачено залучення учнів до проектно-конструкторської діяльності, в ході якої діти отримують початкові (базові) конструкторські знання, уміння та навички. Згідно із тематичними планами навчальної програми на вивчення однієї з найтрадиційніших технологій сучасного виробництва – швейного, відводиться для дівчат 36 % навчального часу програми. Третина цього часу в 5-9 класах відводиться на вивчення конструювання та моделювання швейних виробів [7].

Конструювання та моделювання є основними процесами, що визначають якість одягу на стадії проектування. Конструювання швейних виробів вважається однією з найважливіших та найважчих тем предмету "Трудове навчання". Тому цьому питанню приділяли особливу увагу вчені-педагоги. Деякі аспекти трудового навчання та виховання дівчат, підготовки їх до конструкторсько-модельєрської діяльності розглядалися в дослідженнях Л.В. Беспалько, О.П. Гнеденко, Л.І. Денисенко, Г.В. Ігнатенко, О.В. Лихолат, В.І. Перегудової, Т.А. Сиротенко, Т.В. Тхоржевської, Л.М. Хоменко, Л.М. Шпак та ін., але вони не торкнулися проблеми навчання учнів основ конструювання – базових конструкторських знань і вмінь. В працях. Т.М. Васенок досліджувалась методика навчання учнів 5-9 класів основ конструювання швейних виробів на основі диференційованого підходу. Для того, щоб навчити учнів проектуванню одягу різними методами потрібно готувати до цього майбутніх учителів технологій і вони повинні знати всі ці методи.

З'ясуванню суті різних систем проектування швейних виробів, які використовуються при підготовці майбутніх вчителів технологій, і є основною *метою* нашої статті.

Швейна галузь у нашій країні та за кордоном виявилась не готовою до сприйняття комп'ютерних технологій. Прикладом цього є створення великих систем автоматизованого проектування одягу (САПР), які за своєю ідеологією побудовані на методології ручних методів проектування. Проектування одягу побудоване за таким методом: спочатку моделювання та потім конструювання. Моделювання – перший етап розробки нової моделі, на якому виконуються роботи, спрямовані на отримання первинного зразка або макета майбутнього виробу. Моделювання повністю виконується у ручному режимі без застосування будь-якої техніки. Навіть інформаційне забезпечення не систематизоване. Кінцевий продукт процесу моделювання повністю залежить від рівня фахівця [2]. Можливо, це зумовлює гальмування автоматизації цього процесу. Конструювання – другий етап розробки нової моделі, на якому виконуються усі інженерні роботи, пов'язані з підготовкою моделі (макета) до впровадження у виробництво.

Звернувшись до відповідних літературних джерел, переконуємось, що «методиками конструювання» не є методом виконання робіт. «Метод конструювання» найчастіше визначається як метод (спосіб) побудови креслення конструкції. У 60-80-ті роки минулого століття Центральний науково-дослідний інститут швейної промисловості вдався до спроби розробки єдиної методики конструювання. Видані вісім томів єдиної методики конструювання (СЕВ) лише узагальнили досвід минулого [1]. При створенні нових зразків одягу в даний час використовуються різні способи наближеної побудови розгорток його деталей (креслень крою).

Одяг, що захищає від несприятливих кліматичних явищ, спочатку був просто плоским шматком матеріалу, яким людина оберталася. Для втримання його на тілі в матеріалі прорізався отвір для голови. Прагнучи зберегти тепло і домагаючись волі рухів, одяг підперізували. Коли вихідного шматка матеріалу бракувало, його надставляли додатковим шматком, скріплюючи деталі між собою. Так плоский шматок матеріалу перетворився в об'ємну оболонку, що покриває тіло людини, тобто в примітивному виді конструювався одяг. Тому під конструюванням одягу слід розуміти процес створення з плоского матеріалу об'ємної оболонки, що покриває тіло людини. [1] Обертаючи людину плоским шматком тканини, закладаючи складки на опуклих місцях фігури, забираючи зайві ділянки тканини, одержують просторову оболонку, що покриває фігуру. При наступному розкладанні тканини на площині одержують конструкцію

виробу. Такий спосіб конструювання називають муляжним. В даний час його використовують лише при створенні нових оригінальних конструкцій одягу. Існує й інший спосіб конструювання – розрахунковий. У цьому випадку з плоского шматка матеріалу викроюють деталі одягу, що потім з'єднують між собою, аби утворити просторову оболонку. Щоб деталі, що з'єднуються, мали необхідні розміри і форму, ці деталі попередньо розраховують і викреслюють. Розрахунки виконують за формулами у визначеній послідовності.

Для виконання розрахунків і креслень використовують виміри тіла людини на різних ділянках. Легко побудувати на площині креслення оболонки куба, знаючи довжину його ребра. Не складно розраховується і здійснюється креслення оболонки циліндра за його висотою і діаметром підстави. Досить просто здійснюється побудова креслення конуса чи усіченого конуса. Для цього достатньо знати усього два-три виміри цих об'ємних тіл. А от виконати точне креслення оболонки кулі неможливо, реально можна побудувати тільки наближене креслення цієї оболонки.

Поверхня тіла людини має дуже складну форму. Вона як би складена з поверхонь багатьох пересічних об'ємів: циліндрів, конусів, куль. Саме тому можна побудувати тільки наближене креслення оболонки тіла людини. А щоб таке креслення виконати, необхідно виконати виміри безлічі ділянок людської фігури. Процес виміру фігури людини з метою конструювання називають зняттям мірок.

Одяг, як правило, не облягає щільно тіло людини, завжди залишається деякий зазор між ними. На деяких ділянках цей зазор мінімальний, на інших – значний. Різницю між вимірами тіла людини і розмірами одягу називають прибавками. Збільшення визначає ступінь прилягання одягу на різних ділянках тіла людини й істотно змінює форму і силует одягу. Щоб побудувати креслення деталей одягу, необхідно крім вимірів тіла людини знати величини збільшень до цих вимірів. Таким чином, вихідними даними для побудови креслення деталей одягу є виміри фігури людини і збільшення до них. Побудовані за цими вихідними даними креслення називають кресленням основи конструкції одягу. На базі креслення основи конструкції можна побудувати креслення конструкцій багатьох моделей – виробів, що відрізняються різними фасонними елементами: довжиною й оформленням низу рукава, формою коміра, застібки, кишень.

Через те, що можна побудувати тільки наближене креслення конструкції одягу, її розміри, форму і розташування окремих елементів уточнюють у процесі примірок.

Весь процес конструювання можна подати як ряд послідовних дій, які необхідно виконати:

- збір вихідних даних (зняття мірок чи виміру фігури людини і вибір (збільшень) прибавок);
- побудова креслення основи конструкції на основі вихідних даних; виготовлення лекал деталей – шаблонів із щільного паперу чи картону, виконаних за контурами деталей із креслення основи конструкції з припусками на шви і підгинання;
- розкроювання матеріалу за лекалами, зборка деталей і примірка на фігурі людини; уточнення лекал і креслення основи конструкції за результатами примірки на фігурі людини;
- розробка креслень деталей одягу різних моделей на базі уточненого креслення основи конструкції.

При створенні нових зразків одягу зараз використовуються різні способи наближеної побудови розгорток його деталей (креслень крою). [1]

Протягом багатьох століть деталі одягу одержували муляжним способом. При муляжному способі ніяких розрахунків не виконують. Для одержання викрійок деталей на манекен чи на фігуру людини накладають шматок папера чи тканини і на ній окреслюють контури деталей у відповідності з будовою тіла і фасоном виробу. Форму деталей уточнюють при розкрої, шитті і примірці зразка. Муляжний спосіб застосовується дотепер при виготовленні театральних костюмів, а в поєднанні з іншими способами - при моделюванні і конструюванні жіночих легких суконь, де можуть зустрічатися деталі, виточки, драпірування складної форми.

У середині XVI століття в Росії й інших країнах з'являються різноманітні розрахункові способи конструювання, що поступово витиснули муляжний спосіб. Авторами цих способів, що одержали назву систем крою, були закрійники, що узагальнили свій багаторічний досвід роботи шляхом нескладних розрахунків для розробки креслень крою.

З усіх розрахункових способів (масштабний, спосіб частин, розрахунково-мірочний) найбільше поширення в нашій країні і за рубежем одержав розрахунково-мірочний спосіб і один з його різновидів - координатна система. Координатна система в СРСР найповніше викладена у працях С.Н. Коротковим. На даний час нараховується кілька десятків різних систем крою, наведених у численних посібниках з конструювання одягу.

Системи крою, що спочатку призначалися для полегшення праці закрійників при індивідуальному виготовленні одягу, згодом були застосовані для конструювання одягу масового виробництва. При цьому закрійні мірки, що знімаються безпосередньо з замовника, були замінені розрахунковими, обумовленими простими пропорційними залежностями від базових розмірних ознак – обхвату грудей і зросту. Цей спосіб одержав найменування пропорційно-розрахункового способу конструювання.

Використовуючи пропорційні залежності, автори систем крою виходять з того, що нібито всі люди, що мають однаковий розмір і ріст, мають аналогічні фігури, що одержали назву "умовно-нормальних" чи "пропорційно-складених фігур" Кожен автор дає своє визначення "умовно-нормальній" фігурі, тому розрахунки підлеглих ознак у залежності від базових у цих системах різні. Наприклад, мірку ширини спини Шс для чоловічої фігури за різними системами крою можна розрахувати по-різному (див табл. 1).

Таблиця 1.

Розрахунок мірки ширини спини (Шс)

№ з/п	Назва системи крою	Розрахункова формула	Величина мірки для 48 розміру, см	Величина міжрозмірного приросщення, см
1.	С.Н. Короткова	Шс = Сг\3 + 2	18,0	0,67
2.	Типова методика ЦНІІШП	Шс = 3/8 Сг	18,0	0,75
3.	Чехословацька методика	Шс = Сг\3 + 3	19,0	0,67
4.	Методика НДР	Шс = 0,2Ог - 0,5	18,7	0,8

Усі відомі на даний час системи крою є своєрідною формою запису для повторного відтворення креслень окремих, найвдаліших конструкцій одягу. Первинні лекала цих конструкцій одержують звичайно дослідним шляхом, використовуючи раніше розроблені креслення типових або конструкцій старих моделей, що мають загальні риси з новими. Після уточнення лекал у процесі виготовлення дослідних зразків лекала укладають у прямокутну рамку (у прямокутну систему координат) і складають розрахункові емпіричні формули для визначення положення окремих крапок і контурних ліній деталей крою.

Аналіз розрахункових формул, що використовуються у системах крою, виконаний Г. Л. Труханом [6], показав, що усі формули можна розділити на 3 види:

1. Розмір деталі визначається за допомогою відповідного їй виміру (мірки) фігури:

$Р = М + П$

де: Р – розмір деталі; М – мірка фігури; П – припуск.

У цій формулі враховується різниця між мірками фігури і розмірами деталі за допомогою припусків (на вільне облягання, силует, товщину матеріалів, шви тощо). Точність визначення розмірів деталей одягу з використанням цієї формули залежить від здатності конструктора правильно визначити величину припусків на вільне облягання і силует на різних ділянках виробу.

2. Розмір деталі визначається за допомогою виміру (мірки) фігури, що безпосередньо не характеризує розмір деталі:

$Р = аМ' + bП + с,$

де: М' – мірка фігури, що безпосередньо не характеризує розмір деталі;

П – прибавка(збільшення);

a, b, c – коефіцієнти передбачуваного зв'язку між шуканим розміром деталі і міркою фігури.

Точність визначення розмірів деталей одягу з використанням формул 2-го виду залежить від того, наскільки точно встановлена практикою залежність розмірів одягу і фігури. Ця залежність не постійна і справедлива лише для фігур визначеної статури і визначених моделей. При використанні цих формул для побудови креслень деталей одягу на фігури інших типів чи статур для інших моделей повинні змінюватися і коефіцієнти a, b, c, що входять до формули.

3.Розміри деталей визначаються за іншими розмірами деталей, раніше знайденими на кресленні:

$Р = аР' + b,$

де: Р' - раніше знайдений розмір деталі;

a і b - коефіцієнти передбачуваного зв'язку між шуканим і раніше знайденим розміром деталі.

Точність формули 3-го виду ще менша, ніж формул 1-го і 2-го видів. Вона залежить, з одного боку, від правильності встановленої залежності величини шуканого розміру деталі від уже знайденого, а з іншого боку, від точності визначення раніше знайденого розміру.

Використання зазначених формул приводить до задовільних результатів при конструюванні одягу визначеного покрою і моделі для фігур визначеної статури, стосовно до яких ці формули були складені. Відбуваються зміни в покрої – з'являється власне кажучи нова система крою, новий спосіб побудови креслень деталей нових моделей одягу. Творчий процес створення моделі практично завжди закінчується виготовленням зразка, тому що багато розмірів майбутніх деталей (змінні величини, що входять у розрахункові формули) визначаються лише в процесі роботи художника-модельєра і конструктора над моделлю.

Таким чином, системи крою дозволяють побудувати лише наближені (первинні) креслення деталей одягу. Обов'язковою умовою використання систем крою при створенні нових моделей одягу є перевірка конструкції шляхом виготовлення одного, а іноді і ряду повторних зразків моделей, називаних первинними зразками.

У промисловості неодноразово робилися спроби вдосконалити способи конструювання одягу. У 1956 р. у ЦНДІШП у результаті узагальнення досвіду роботи ряду Будинків моделей Радянського Союзу була створена типова методика конструювання чоловічих костюмів. У цій методиці вперше була розроблена типова конструкція чоловічого костюма, стосовно до покрою, що існував у той час. Трохи пізніше була створена аналогічна методика конструювання чоловічих пальто. За цими методиками усі розміри одягу були розбиті на три групи. Для кожної групи розмірів був установлений свій тип статури, що характеризувався визначеним співвідношенням обхвату грудей з обхватом талії й сідниць і своїх значень мірок, що визначають поставу фігури Вп. Наведені співвідношення вимірів фігур установлені на основі практичного досвіду, оскільки масові

антропологічні виміри населення були зроблені пізніше. Другий і третій типи відрізняються від першого збільшеними жировідкладеннями в ділянці живота і верхньої частини спини, що приводить до непропорційного збільшення обхватів талії та сідниць і зміни показників постави ($B_п$ і $П_к$).Якихось принципових відмінностей від раніше відомих систем крою, власне кажучи методики і техніки побудови креслень, типова методика не має. Вихідними даними для побудови креслень також слугують мірки фігури, знайдені розрахунковим шляхом, і припуски.

Подальші роботи з удосконалювання способів наближеної побудови розгорток деталей одягу проводилися на основі нової типології статур населення СРСР, розробленої в результаті проведення масових антропологічних вимірів 1956-1960 р.р. До числа цих робіт відноситься запропонована ЦНДІШП єдина методика конструювання чоловічого, жіночого і дитячого одягу. Ця методика за задумом її авторів повинна була дати "узагальнений універсальний спосіб" побудови креслень виробів незалежно від змін моди і варіацій моделі. Креслення виробів виконують на основі розрахунково-аналітичного методу, відповідно до якого їх будують як геометричні і графічні розгортки "згладжених контурів" фігури людини з відповідними моделі припусками (збільшеннями) на вільне облягання. Розмірна характеристика "згладженого контуру" фігури дається в таблицях вимірів, отриманих на базі антропометричних вимірів з коректуваннями на білизну і різницю в методиці зняття деяких конструкторських вимірів. Ця методика має ту перевагу перед усіма попередніми, що вона ґрунтується на визначених типах фігур, прийнятих при конструюванні одягу масового виробництва.

Однак для вдосконалення методів побудови розгорток деталей одягу недостатньо покласти в основу антропологічні виміри типових фігур без істотної зміни самої методики конструювання. Жоден з існуючих розрахункових способів конструювання деталей одягу не передбачає розрахунків, зв'язаних зі зміною розмірів і форми деталей при розташуванні їх у готовому виробі на фігурі людини. Як показали дослідження, зміна кута між нитками тканини в готовому виробі приводить до різниці в окремих вимірах деталей до 2 см і більш.

Установлено також, що розрахункові формули при наявності визначених типів статури можуть порівняно точно відобразити зв'язки між вимірами фігури, але не розмірами виробу. Зв'язки між вимірами фігури і виробом непостійні і залежать від величини декоративно-конструктивних припусків (збільшення) на силует, що, як уже відзначалося вище, не можуть бути точно визначені до виготовлення зразка. Крім того, наявність припусків викликає зміни не лише лінійних розмірів деталей, з чого виходять усі розрахункові способи конструювання, але і зміни кривизни поверхні, а отже, і додаткової зміни форми деталей. Звідси випливає, що високої точності розгорток деталей одягу, необхідної умовам масового виробництва, досягти жодним розрахунковим способом конструювання, виходячи тільки з вимірів фігур і припусків, не можливо .

Прагнення забезпечити точну побудову розгорток неминуче приводить до необхідності користуватися при побудові креслень не мірками фігури, а розмірами поверхні, утвореною одягом. Способи наближеної побудови розгорток деталей одягу необхідні для побудови первинних лекал при розробці конструкції первинних зразків нових моделей одягу. Процес розробки конструкції зразків нових моделей одягу для масового виробництва здійснюється тепер у 3 етапи:

I. Створення первинних зразків моделей для визначених повнотно-вікових груп (еталона форми виробу масового виробництва).

II. Розробка конструкції лекал для масового виробництва на типові фігури середнього розміру і росту, прийняті в повнотно-вікових групах; виготовлення повторних зразків моделей (еталонів конструкції виробів масового виробництва).

III. Виготовлення лекал на всі розміри і рости, для яких рекомендована модель (технічне розмноження лекал) і розробка технічної документації.

При виконанні першого і другого етапів лекала одержують із застосуванням існуючих способів наближеної побудови розгорток деталей одягу. Побудову креслень розгорток деталей одягу починають завжди з розробки конструкції основних деталей: спинки і пілочки (переду). Креслення рукава і коміра будують пізніше, погоджуючи їхні розміри і форму з розмірами відповідних ділянок основних деталей.

Більшість способів конструювання передбачає виконання креслень спинки і пілочки (переду) разом, на одному листі з загальною горизонтальною лінією грудей. Внаслідок симетрії деталей одягу, на кресленні поміщають завжди одну пілочку чи половину переду (ліву чи праву) і половину спинки. Проведений глибокий та всебічний аналіз вітчизняних антропометричних стандартів дав можливість зробити певні висновки про необхідність переробки існуючих антропометричних стандартів для проектування одягу з метою вдосконалення їх системи та врахування сучасної інформації про особливості будови тіла населення України.

Аналіз також підтвердив, що стандартизованій антропометричній інформації про фігуру людини в зарубіжних країнах надається дуже важливе значення. Її об'єктивність підтверджується постійними масовими обмірами та періодичними переглядами існуючих антропометричних стандартів для проектування одягу. Ця інформація використовується майже на всіх етапах виробництва з різною мірою необхідності та точності. Кожна країна світу використовує свою, самостійно розроблену розмірну типологію населення. Від того, наскільки вона досконала, залежить рівень конструювання одягу та ступінь задоволення потреб населення товарами масового попиту.

Крім розглянутих методик, інтерес викликає методика французьких фахівців. Для побудови креслення конструкції спинки, переду і рукава за цією методикою використовують 13 розмірних ознак: зріст dr, обхват шиї Td; обхват грудей третій $T_р$, обхват талії T_1, обхват стегон з урахуванням виступу живота - T; обхват плеча

$T_в$, обхват зап'ястка $T_ь$, довжина спинки до талії L_t; довжина переду до талії L_{td}; ширина грудей C_d, ширина спини C_{dos}, довжина руки до лінії обхвату зап'ястка L_b; відстань від лінії талії до лінії обхвату грудей третього збоку H_d.

Деякі розмірні ознаки, що використовуються в методиці, наприклад. довжина від лінії талії до лінії обхвату грудей третього на передні і спинці, у вітчизняних методиках не зустрічаються. Всі необхідні розрахунки основних конструктивних параметрів проводяться в процесі побудови креслення. Приклад побудови основи конструкції плечового одягу за французькою методикою наведено в таблиці 2 [6].

Таблиця 2.

Побудова креслення основи плечового виробу за французькою методикою

Етап побудови креслення	Розрахункова формула
Визначення положення основних горизонталей	A1C = L1 + H11; SE = Hd – Рн; AD = Dизд – P
Визначення положення основних вертикалей	A1O = 1/2 Tp + Pp; BG = 1/2 Cdos + Pcdo; FN = 1/2 Cd + Pcd
Побудова горловини спинки	A1P2 = 1/2 Td + Pld; A1A = 1/3 A1P2
Побудова плечової лінії спинки, переду	α = 23°
Визначення вершини горловини переду	O1 = A1P2 + 0,5
Визначення глибини горловини переду	OO1 = O1 + 1,0

Креслення конструкції основи плечового одягу, виконане за французькою методикою, наведено на рис.1.

Особливістю французької методики є і те, що на передні одягу проектується тільки одна виточка на опуклість грудей. Виточка на опуклість живота не передбачається ні для однієї вікової групи. Інтерес викликає побудову конструкції рукава з використанням готової конструкції спинки і переду. [4]

В останній час значної популярності набула німецька техніка крою „М.Мюллер і син." Універсальність використання цієї техніки для індивідуального і серійного виробництва одягу забезпечує високу якість посадки на фігурах типового і нетипового тілоскладення, універсальність техніки крою, яка сприяє раціональному використанню сировини, можливості автоматизації проектних робіт на стадії проектування базових і модельних конструкцій. Для побудови креслення основи конструкції використовується п'ять основних вимірів фігури, що виключає неточності в розрахунках, викликаних зняттям великої кількості вимірів фігури. Методика побудови креслень основи конструкції проста, тому використовується як кваліфікованими фахівцями, так і початківцями. [5]

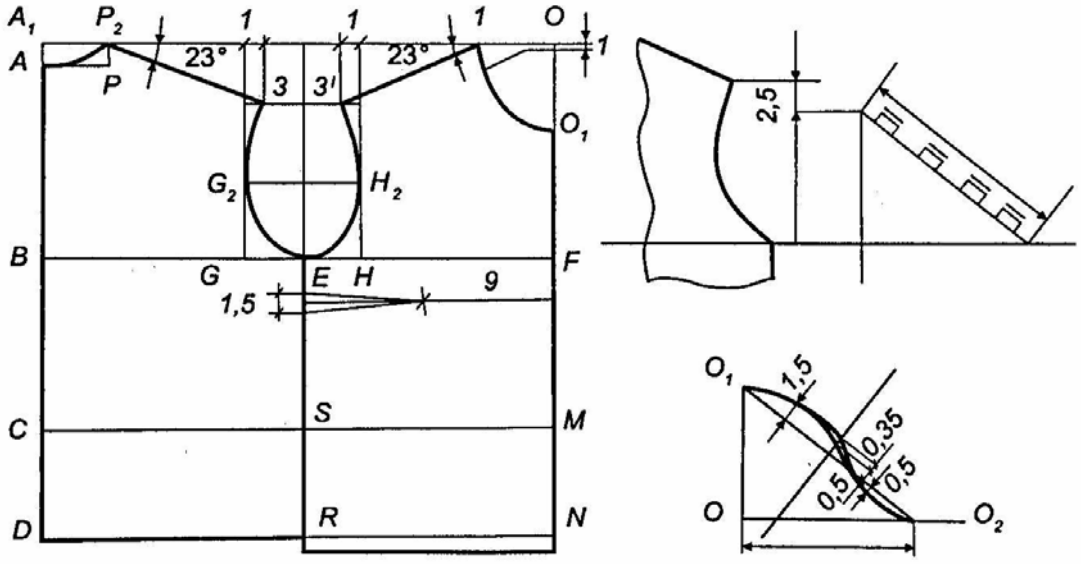

Рис. 1. Креслення конструкції основи дитячого одягу (французька методика)

Висновок. Одним з пріоритетних завдань загальної середньої освіти є підготовка до подальшого навчання та трудової діяльності. Освітня галузь "Технологія", основним шляхом реалізації якої є навчальний предмет "Трудове навчання", передбачає вирішення низки завдань, що вимагають від майбутніх вчителів

технологій оволодіння основами різних технологічних процесів швейного виробництва та вмінням залучення учнів до проектно-конструкторських та технологічних робіт. Конструювання швейних виробів є одним із таких видів робіт. Оскільки побудова креслень основи конструкцій швейних виробів досить відповідальний і трудомісткий процес, то досить важливо правильно обрати систему крою, яка буде простою і зрозумілою. Методика оволодіння декількома системами крою майбутніми вчителями технологій, які дозволять їм обирати ефективніші з точки зору точності, зручності та якості модельні конструкції одягу в різних класах при вивченні трудового навчання, є найважливішим напрямом дослідження в галузі трудової підготовки школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амирова Э.К. Конструирование одежды: учебник для студ. учреждений сред. проф. образования / Э.К.Амирова, О.В.Сакулина, Б.С.Сакулин, А.Т.Труханова. – М.: Мастерство, 2002. – 496 с.
2. Гриншпан И.Я. Конструирование мужской верхней одежды по индивидуальным заказам: учеб. пособие для сред. проф. учеб. заведений / Илья Яковлевич Гриншпан. – М.: Изд-й центр «Академия», 2005. – 368 с.
3. Державні стандарти базової і повної середньої освіти /Освітня галузь „Технологія" //Трудова підготовка в закладах освіти. — 2004. — №3. — С.1-6.
4. Куренева С.В. Конструирование одежды / С.В.Куренева, Н.Ю.Савельева. − [2-е изд.]. – Ростов на Дону: Феникс, 2004. – 480 с. – (Серия «Высшее прфессиональное образование»).
5. М.Мюллер и сын: материалы семинара ДМ «Кузнецкий мост». – М., 1996. – 38 с.
6. Радкевич В.О. Моделювання одягу: підручник / В.О.Радкевич. – К.: Вікторія, 2000. – 352 с.
7. Трудове навчання: 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. — К., Ірпінь: Перун, 2005. — 256 с.

Резюме. *В статье рассматриваются современные системы конструирования одежды, которые используются при подготовке будущих учителей технологий.*

Ключевые слова: *проектирование, моделирование, конструирование, метод (способ), построение, черчение, конструкция.*

The summary. *There are considered different systems of clothes designing in the article, that are used in preparing of future teachers of technologies.*

Key words: *projection, modeling, designing, method (way), construction, drawing, structure.*

Одержано редакцією 20.10.2009 р.

УДК: 371. 322

Р. С. МОХНЮК

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА – ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ

Резюме. *У статті розкривається актуальність проблеми формування громадянської культури особистості, її сутність і функції.*

Ключові слова: *культура, громадянська культура, функції громадянської культури.*

Однією з умов розбудови української незалежної держави як демократичної є наявність громадянського суспільства. У зв'язку з цим надзвичайно важливим і невідкладним завданням сьогодення є формування справжнього громадянина: активного, освіченого, здатного жити й працювати в умовах демократії, спроможного забезпечувати соборність і незалежність України, відчувати постійну відповідальність за себе, свій народ і країну.

Актуальність проблеми дослідження репрезентована різноманітністю теоретичних підходів до вирішення цієї проблеми – формування громадянської культури особистості. Конституція України, Закон України «Про освіту»(ст. 50), Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), «Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Національна доктрина розвитку освіти України (XXI століття)» розкривають першочергове завдання формування громадянськості у сучасної молоді, зростання її самостійності і самодостатності, активізації процесів національної самоідентифікації, підвищення громадянського авторитету, її адекватного ставлення до інституцій держави та настанов влади, законослухняності та критичної вимогливості.

Аналіз наукових першоджерел показує, що проблема становлення громадянськості досліджувалась суспільними науками різних часів. Вона простежується в роботах Аристотеля, Платона, Протагора, Цицерона, Дж. Локка, Т. Гобса, Ж.-Ж. Руссо, І.Канта, Ф. Гегеля, К. Д. Ушинського, С. Гессена, Т. Гобса, А. Токвіля, К. Поппера.

З історії української науки відомі дослідження В.Антановича, Б.Грінченка, М.Грушевського, І.Добровольського, М.Драгоманова, Б.Кістяківського, О.Музиченка, Ю.Охрімовича, М.Павлика, С.Русової, Ф.Суницького, Я.Чепіги, С. Черкасенка, С. Шелухіна та інших.

У сучасній педагогічній науці дослідження громадянської культури здійснені В.Андрущенком, Р.Арцишевським, О.Бабкіною, Г.Баллом, І.Бехом, М.Боришевським, О.Вишневським, С.Гончаренком, В.Горбатенком, І.Жаданом, І.Зязюном, Н. Зарудною, П. Ігнатенком, Б. Кобзарем, О. Киричуком, В.Кременем,

ЗМІСТ

Бабік О.С. Професіоналізм вчителя як важливий фактор при навчанні іноземної мови у дошкільному навчальному закладі. 3
Ботвінко О.М. Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітній школі. 7
Гронь Л.В. Вимоги до іншомовних текстів для розвитку вмінь розповіді на початковому ступені навчання на мовних факультетах вищих навчальних закладів. 11
Коломієць Н.М. Прийоми Блейна Рея в методі природовідповідності Джеймса Ашера. 15
Корженевська О.В. Організація самостійної роботи учнів − важливий фактор інтенсифікації навчального процесу. 19
Салюк І.Я. Особистісно-орієнтований підхід у детермінації розвитку іншомовного мовлення школярів. 23
Кропивко І.М., Снічук О.А. Використання ресурсів і послуг мережі Інтернет у викладанні іноземних мов. 28

Цаль Т.В. Використання методів педагогічного стимулювання на початковому етапі навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі та новітні технології. 36
Чорнолоз О.О. Теоретичні основи викладання чеської мови для студентів-філологів у вищому навчальному закладі. 41
Якимчук А.В. Рефлексивні механізми навчання підлітків англомовної комунікації. 44
Волошун А.А. Проблеми застосування сучасних технологій в процесі засвоєння лексики на початковому етапі викладання іноземної мови. 50
Зінчук І.В. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики. 53
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Специфіка роботи над термінами на заняттях іноземної мови у вищому навчальному закладі. 58
Мороз Л.В., Пашко І.О. Основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. 63
Ніколайчук Г.І. Особливості діалогу в процесі формування комунікативних умінь дитини дошкільного віку. 65
Середюк Л.А. Використання автентичної газетної хроніки на уроках німецької мови. 70
Турко І.-М.Б. Теоретичні аспекти вивчення творчості поетів-імажистів у вищих навчальних закладах. 72
Бричок Б.П. Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів. 77
Джеджера К.В. Удосконалення мовлення як проблема формування культури спілкування студентів у вищих навчальних закладах. 80
Дуброва А.С., Снічук О.А., Трофімчук В.М. Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності з урахуванням їхніх особливостей і прискореним навчанням сприйняття мовлення. 83
Кочубей О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів у вищому навчальному закладі. 85
Мазурок О.М. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної парадигми освіти. 89
Мороз Л.В., Ковалюк В.В., Черуха Н.В. Інтерпретація закономірностей засвоєння іншомовних слів студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. 92
Павелків К.М. Філософські та загальнотеоретичні засади дослідження проблеми формування рефлексивної культури майбутнього вчителя. 95
Перішко І.В. Розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих школярів на основі проектної іншомовної діяльності. 100
Пивоварчук Т.О. Фактори розвитку комунікативних здібностей студентів. 106
Тадеєва М.І., Пархомчук М.М. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях. 109
Воробйова Л.М. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов. 113
Гончарук Р.А. Роль перекладу у міжкультурній комунікації і педагогічній соціалізації. 117
Янцур Л.А. Формування інтересу до образотворчої діяльності в системі дитячий садок-школа. 122
Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Психолого-педагогічні можливості навчального перекладу і умови їхньої реалізації. 126
Шурин О.І. До питання формування педагогічної культури майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки. 129
Войтович І.С. Батишкіна Ю.В. Комп'ютерні інформаційні технології в реалізації навчальних і наукових проектів у педагогічних вищих навчальних закладах. 131
Шутяк В.Г. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до праці 135
Поліщук Н.В. Особистісно-орієнтована технологія навчання при підготовці фахівців з технологічної освіти. 139

Янцур М.С. Курсова робота з методичних дисциплін у кредитно-модульній системі організації навчального процесу. 141
Герасименко О.А., Герасименко Н.П. Методи реалізації пошуково-дослідницьких проектів на заняттях з трудового навчання у 7-9 класах з використанням інформаційно-пошукових технологій. 147
Трофімчук Л.О. Проблема оптимального вибору методів активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі позаурочних занять. 152
Грипич С.Н. Моральне виховання молодших школярів і дитяча література (психолого-педагогічний погляд на проблему). 156
Попчук О.В. Інноваційні технології навчання як умова розвитку професійної культури майбутніх фахівців документознавства та інформаційної діяльності. 160
Трофімчук В.М. Сутність і класифікація художньо-конструкторських знань та умінь старшокласників, які формуються у процесі трудового навчання. 164
Войтко А.І. Педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб. 168
Сіпайло В.О. Використання сучасних систем крою проектування одягу при підготовці майбутніх вчителів технологій. 173
Мохнюк Р.С. Формування громадянської культури студентства − проблема сучасного виховання. 178
Відомості про авторів. 183

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Мороз Л.В..
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2009 р. Підписано до друку 27.11.2009 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 30,6. Обл. вид. арк. 31,2 Замовлення № 79/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42.— Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379 **ББК 74.20**